

שפת האמנות החזותית – התבוננות וניתוח

The Language of Art - Principles of visual analysis

0821-1710-03

תרגיל, תשע"ה

2 ש"ס

שם המרצה: ד"ר נאוה סביליה שדה

דואר אלקטרוני: sadehnav@post.tau.ac.il

שעות קבלה: לפי תיאום מראש באמצעות הדוא"ל

תאור הקורס:

פענוח צפונותיה של יצירת אמנות כלשהי, יהיו סגנונה ותקופתה אשר יהיו, מחייב ראשית כל ניתוח מדויק והבנה מעמיקה של מאפייניה הצורניים. על אף הנטייה, הטבעית לעתים, להפריד בין הדיון בצורה לבין העיסוק בתוכן ("סגנון" אל מול "איקונוגרפיה") הראה מחקר תולדות האמנות כי הצורה הנה מרכיב תוכני בעל משמעות מרכזית בכל יצירת אמנות, המגדירה לא רק את 'סגנון' היצירה אלא במידה רבה גם את משמעויותיה. בעיה מרכזית בעיסוק בניתוח צורני הנה כי על אף שמלאכת הראיה הנה אוטומטית – כולנו רואים – ראייה כזו נוטה לפסוח על מידע רב אשר נחשף רק תוך התבוננות מתודית ושיטתית, ותוך ניתוח מסודר ומובנה של הצורות.

קורס זה מוקדש לפיכך ראשית כל לפיתוח מיומנויות ההתבוננות והניתוח הצורני. לאורכו ידונו באופן שיטתי המרכיבים הצורניים המרכזיים המבנים את היצירה – קו, דגם, צבע, חלל, קומפוזיציה, פרספקטיבה – באופן השוואתי ועל תקופתי – ויבחנו השפעותיהם של אלו ביצירות מגוונות. בנוסף לכך ידונו נושאים כגון טכניקות והשפעתן על היצירה, מימזיס לעומת הפשטה, נטורליזם וריאליזם.

נושא נוסף אשר ידון בקורס הינו ניתוח איקונוגרפי – מקורותיהם הטקסטואליים והצורניים של דימויים, והשוואה בין דימוי חזותי לטקסט.

Deciphering the meanings of works of art, from any period or style, necessitates first of all an accurate analysis of their formal characteristics. Contrary to the tendency, sometimes natural, to separate between the discussion of forms and that of content, ("style" versus "iconography") the study of art history has shown that form is in fact a highly significant component of any work of art – and one which defines not only the style of the work but in many ways its meanings as well. A central problem of formal analysis however, is that we all see – almost automatically – yet that kind of seeing tends to neglect and ignore important information which is only revealed through a methodical systematical observation and an organized analysis of form.

The course is thus dedicated first of all to develop the student's skills of observation and formal analysis. Throughout the course we will methodically discuss the central formal components of art works – line, color, pattern, space, composition – in a comparative manner, while examining their influence in diverse works of art from different periods. In addition, subjects such as the influence of techniques and of different materials will be evaluated, as well as issues such as naturalism/realism, mimetic/conceptual art. Another important part of the course will be dedicated to the principals of iconographical analysis – the identification of different images, their visual and textual origins, and the comparison between text and image.

דרישות הקורס:

נוכחות בשיעורים, השתתפות בדיונים במהלך השיעור, קריאת ספרות מחקר, כתיבת 2 תרגילים קצרים במהלך הקורס ותרגיל מסכם בסיומו.

מרכיבי הציון הסופי:

60% - מטלה מסכמת, 30% - 2 מטלות לאורך הקורס, 10% - השתתפות בדיונים במהלך השיעור וקריאת ספרות מחקר שתקבע לאורך הסמסטר.

נושאי הקורס (לכל נושא יוקדשו כשניים – שלושה שיעורים):

1. הגדרת האמנות. ניתוח דרכים ליצירת הגדרה מאחדת בהתבוננות ביצירת אמנות.
2. הטכניקה והשפעתה על משמעות היצירה. ניתוח מספר דוגמאות לטכניקות מסורתיות ועכשוויות, וניתוח אופני השפעתן על המסרים והמשמעויות הנובעות מהיצירה.
3. קומפוזיציה. סקירה וניסוח של סוגי קומפוזיציות שונות והשפעתן על משמעות היצירה.
4. קו. סוגי הקו השונים ביצירת האמנות – קו המיתאר, קווי הכוונה, הקו הזוויתי, הקו המתעגל והמתפתל וכו'. ניתוח משמעות הקו ביצירת האמנות.
5. תפיסת המרחב. ניתוח סוגי הפרספקטיבה (יחסי מרחק): מדעית, אווירית וכו'; ופרופורציה (יחסי גודל); שטיחות ודו מימד.
6. צבע ומרקם. אופני ההבעה בתפיסות שונות של צבעוניות ביצירת האמנות.

ביבליוגרפיה:

רשימה זו מציגה ביבליוגרפיה כללית. חומרים לקריאת חובה יוגדרו לאורך הסמסטר.

גילה בלס, הצבע בציור המודרני (תל-אביב: רשפים, תשנ"ו 1996).

לאה דובב, שישה מבטים על ציור-מוזיקה (ירושלים: מוסד ביאליק, תשס"ג 2003).

אליק מישורי, תולדות האמנות: מבוא כללי (רמת-אביב, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תש"ס 2000).

רות מרקוס, פיסול בקו ובחלל (תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2003).

ארווין פנופסקי, "איקונוגרפיה ואיקונוולוגיה – הקדמה", מתוך: מחקרים באיקונוולוגיה – נושאים הומניסטיים בחקר אמנות הרנסנס, תרגמה דניאלה אתגר. – תדפיס אלקטרוני.

מאייר שפירו, "סגנון" בתוך : מ' שפירו, *מבחר מאמרים בתולדות האמנות*, ערך והקדים מבוא מוטי עמר (תל-אביב : אוניברסיטת תל אביב, הגלריה האוניברסיטאית לאמנות ע"ש גניה שרייבר ; הקתדרה לחקר הציור המודרני על-שם קרלו וקארין גירש, 2003), עמודים 4-21.

Mary Acton, *Learning to Look at Paintings* (London; New York: Routledge, 1997).

Mary Acton, *Learning to Look at Modern Art* (London; New York: Routledge, 2004).

Rudolf Arnheim, *Visual Thinking* (London: Faber and Faber, 1970).

Rudolf Arnheim, *Art and Visual Perception: a Psychology of the Creative Eye* (Berkeley: University of California Press, 1974).

Rudolf Arnheim, *The Power of the Center: a Study of Composition in the Visual Arts* (Berkeley : University of California Press, 1988).

Faber Birren, *Color, Form and Space* (New York: Reinhold Pub. Corp., 1961).

Arthur Wesley Dow, *Composition: a series of exercises in art structure for the use of students and teachers* (Berkeley: University of California Press, 1997).

David Finn, *How to Look at Sculpture* (New York: H. N. Abrams, 1989).

John Gage, *Colour and Culture: Practice and Meaning from Antiquity to Abstraction* (London: Thames and Hudson, 1995).

John Gage, *Color and meaning : art, science, and symbolism* (Berkeley: University of California Press, 2000).

Ernst H. Gombrich, *Art and Illusion: a Study in the Psychology of Pictorial Representation* (Oxford : Phaidon Press, 1977).

Ernst H. Gombrich, Julian Hochberg, Max Black, *Art, Perception and Reality*

(Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1972).

Ernst H. Gombrich and R.L. Gregory (eds.), *Illusion in Nature and Art*
(London: Duckworth, c1973).

Ernst H. Gombrich, *The Sense of Order: a Study in the Psychology of Decorative Art*
(Oxford : Phaidon, 1984).

Ernst H. Gombrich, *The Image and the Eye: Further Studies in the Psychology of Pictorial Representation* (Oxford: Phaidon, 1982).

John Hyman, *The Objective Eye: Color, Form, and Reality in the Theory of Art*
(Chicago: University of Chicago Press, c2006).

Johannes Itten , *The art of Color: the Subjective Experience and Objective Rationale of Color* (New York: Van Nostrand Reinhold, 1973).

Martin Kemp, *The Science of Art: Optical Themes in Western Art from Brunelleschi to Seurat* (New Haven: Yale University Press, 1990).

Martin Kemp, *Visualizations: the Nature Book of Art and Science* (Oxford: Oxford University Press, c2000).

Gyorgy Kepes, *Language of Vision* (Chicago: P. Theobald, 1944).

W. J. T. Mitchell, *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*
(Chicago : University of Chicago Press, 1995).

Robert S. Nelson and Richard Shiff (eds.), *Critical Terms for Art History*
(Chicago: University of Chicago Press, c2003).

Erwin Panofsky, *Studies in Iconology: Humanistic Themes in the Art of the Renaissance* (New York: Harper & Row, 1972).

Herman Pleij, *Colors Demonic and Divine - Shades of Meaning in the Middle Ages and After* (New York; Chichester: Columbia University Press, 2005).

Meyer Schapiro, "Style", in: *Theory and Philosophy of Art: Style, Artist and Society – Selected papers* (New York: G. Braziller, c1994), pp. 51-102

Meyer Schapiro, *Words and Pictures: On the Literal and the Symbolic in the Illustration of a Text* (The Hague: Mouton, c1973).